

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ — ΜΟΥΣΙΚΗ — ΘΕΑΤΡΙΚΗ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΝΕΩΝ

ΕΤΟΣ Β'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 4^{ΟΝ}

ΣΑΜΟΣ — ΒΑΘΥ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1924

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΜΗΡΟΣ Ὀδύσσεια Κ. 28-76. Μετ. Ζήσ. Σίδερης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΤΖΙΝΗΣ. Ἡ ψυχὴ τῶν ῥόδων. — Τὰ
ἴδια λουλούδια.

ΣΑΠΦΩ. Εἰς ἐρωμένην. Μεταφρ. Γιάνης Βουλῆς

ΣΤΕΦ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Κάποιο βράδυ γλυκύτατο.

Γ. Α. Νέρων.

Ἐνατὸν Φράνς.

Ἡ Σαμιώτικη μουσικὴ κίνησις.

Γ. ΔΟΓΗΣ. Στὸ δρόμο.

Παράγραφοι, Ἀλληλογραφία κλπ.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ—ΜΟΥΣΙΚΗ—ΘΕΑΤΡΙΚΗ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΝΕΩΝ

ΕΤΟΣ Β'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 4^{ον}

ΣΑΜΟΣ—ΒΑΘΥ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1924

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Κ. 28—76

Μέρησ ἐννιά ἀρμενίζαμε, ἅπαντα νύχτα μέρα,
κι' ἄρχισε πιά τῆ δέκατη νά φαίνεται ἡ πατρίδα,
καί βλέπαμε, ὅπως φτάναμε κοντά, φωτιῆσ νά καΐνε. 30

Τότε μὲ πῆρε ὕπνος γλυκός, γιατί εἶμουν κουρασμένοσ,
πάντα τῆ σκότα νά κρατῶ, κι' ἄλλον ἀπ' τοὺσ συντρόφοσ
δὲν ἄφηνα, πιδ γλήγορα νά πᾶμε στήν πατρίδα.

Καί στίσ κουβέντεσ ποῦκαναν οἱ ναῦτεσ μεταξύ τουσ,
χρουσὸ κι' ἀσῆμι λέγανε πῶσ ἔφερνα στὸ σπίτι, 35
δῶρα ἀπ' τὸν Αἴολο, τὸ γιὸ τοῦ ξακουσμένου Ἰπλότη.

Κι' ἔτσι ὁ καθένας ἔλεγε στὸ γείτονα γυρνῶντασ:

«Μωρέ, πὼσ εἶναι ἀγαπητόσ αὐτόσ καί τιμημένοσ
ἀπ' ὄλουσ, ὅπου κι' ἂν βρεθεῖ, σ' ὅποια κι' ἂν φτάσει χώρα.
Ἄπειρα πῆρε λάφυρα πολύτιμα ἀπ' τὴν Τροία, 40

κι' ἐμεῖσ, ποὺ ἴδιο κάμαμε μαζί του τὸ ταξίδι,
γυρίζουμε στὰ σπίτια μασ μ' ἔτσι ἀδειανὰ τὰ χέρια.

Τώρα κι' ὁ Αἴολοσ αὐτὰ τοῦ χάρισε ἀπ' ἀγάπη.
Μὸν ἔλα, ἄσ δοῦμε μιὰ στιγμή τί νᾶναι αὐτὰ τὰ δῶρα,
σὸν πόσο μάλαμα στ' ἄσκι καί πόσο ἀσῆμι νᾶχει.» 45

Εἶπαν, κι' ἡ ἀσκεφετη βολὴ νικοῦσε τῶν συντρόφων.

Λύνουν τ' ἄσκι κι' οἱ ἀνεμοὶ ὄξω χαθήκανε ὄλοι,
κι' αὐτοὺσ τοὺσ πέταξε ἄξαφνα στὸ πέλαγο ἡ ἀντάρα,
ἀλάργα πάλε ἀπ' τῆ γλυκειὰ πατρίδα, ἐνῶ θρηνοῦσαν.

Εὐπνησα τότε κι' ἔλεγα στήν ἀφοβη καρδιά μου, 50
νά πέσω ἀμέσωσ νά πνιγῶ στὸ κύμα ἀπ' τὸ καράβι,
ἢ νά βαστάξω ἀμίλητα καί στῆ ζωὴ νά μείνω.

Βάσταξα πάλε κι' ἔμεινα, στὸ πλοῖο σκεπασμένοσ,
καί πίσω πάλε στὸ νησὶ μᾶσ γύρισε τοῦ Αἰόλου
ἡ μαύρη ἀντάρα, ἐνῶ πικρὰ θρηνοῦσαν οἱ συντρόφοι. 55

Τότε ὄξω βγήκαμε νερὸ νά πάρουμε ἀπὸ βροχῆσ,
κι' ἐκεῖ τραπέξι ἐτοίμασαν κοντὰ στὰ πλοῖα οἱ ναῦτεσ.

Καί μιὰ μπουκιά ἅμα φάγαμε καί βρέξαμε τὰ χεῖλια,
ἕναν καλὸ μου σύντροφο διάλεξα κι' ἕναν κοράχη,
καί πῆγα στὸ κοσμάκουστο πελάτι τοῦ Αἰόλου. 60

Τὸν ἤῤα μὲ τὸ ταῖρι του νά τρώει καί τὰ παιδιὰ του,
καί στὸ κατόφλι κάτσομε κοντὰ στοὺσ παραστάτεσ.

Κι' ὅπως μᾶς εἶδαν τᾶχασαν κι' ἔτσι ὅλοι μᾶς ρωτοῦσαν
 «Πάλε, Δυσέα, ποιά πικρή σέ βρήκε μοῖρα κι' ἦρθες;
 Σέ στείλαμε μ' ὅτι ἤθελες νά πᾶς γιὰ τὴν πατριδα,
 στ' ἀρχοντικό σου κι' ὅπου ἄλλοῦ σοῦ ζήτηε ἡ καρδιά σου.» 65

Τότε ἔτσι ἀπάντησα κι' ἐγὼ μὲ σπλάγχνα μαραμμένα
 «Ναῦτες κακοὶ μὲ τύφλωσαν κι' ὁ γελαστής ὁ ὕπνος.
 Μὰ ἐλάτε, ἀδέρφια, σῶστε με, πού σᾶς περνᾶ ἀπ' τὸ χέρι.»
 Ἔτσι γλυκὰ τοὺς μίλησα γιὰ νὰ τοὺς καλοπιάσω. 70

Ἄφωνοι οἱ ἄλλοι ἀπόμειναν κι' ἀπάντησε ὁ γονιὸς τους
 «Γκρεμίσου ἀμέσως σύχαμα τοῦ κόσμου, ἀπ' τὸ νησί μου,
 γιατί εἶναι κοῖμα νὰ δεχτῶ, καὶ νὰ τὸν στείλω πίσω,
 ἄντρα πού κι' οἱ μακαριστοὶ θεοὶ τὸν κατατρέχουν.
 Τσακίσου, ἀφοῦ κι' ἀπὸ θεῶν ὀργὴ ἦρθες πίσω πάλε.» 75
 Μὲ τέτοια λόγια μ' ἔδιωξε τὸν ἄχαρο ἀπ' τὸ σπίτι.

Μεταφρ. ΖΗΣΙΜΟΣ ΣΙΑΔΕΡΗΣ

Η ΨΥΧΗ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ

— ΔΙΗΓΗΜΑ —

(Ἄπ' τὸ VIII κεφάλαιο)

... Ἡ Ἑλλη κάθισε στὸ πιᾶνο κι' ἀπλώσε τὰ δάχτυλα στὰ πληκτρα, ἐνῶ ὁ Γεῶργος γεμμένος στὸν καναπέ καὶ μὲ σταυρωμένα χέρια τὴν κοίταζε μὲ τὰ ἴδια παράξενα μάτια.

Οἱ ἦχοι ξεχύθηκαν ἀπότομα σὰ φωνὴ σπαραχτικῆς καρδιάς πού ὑποφέρει. Εἴτανε σὰν ἓνα κλάμμα ἀπότομο, κλάμμα μητέρας πού βλέπει ἐξαφνα σκοτωμένο τὸ παιδί της, κλάμμα παιδιοῦ πού χάνει τὴ μητέρα. Κ' εἴταν ἀκόμα ἡ κραυγὴ τοῦ ἐραστοῦ πού πιάνει τὴν ἐρωμένη του στὴν ἀγκαλιὰ ἐνὸς ἄλλου, ἡ ὀδυνηρὴ κι' ἄγρια κραυγὴ του, τὴ στιγμή πού ὀρμαεὶ μὲ τὸ μαχαίρι πάνω στὸν ἀντίπαλο.

Οἱ ψυχὲς ἀνασείστηκαν· κ' ὕστερα ἄρχισε ἓνας χορὸς, ἓνας ἀτέλιωτος θρήνος. Ἡ σάλα ἀντήχησε κι' ἀντήχησαν οἱ διάδρομοι κι' ὅλο τὸ σπίτι ἀνετρίχιασε. Εἴταν, λές, χιλιάδες ἄνθρωποι πού μὲ χέρια ὑψωμένα καὶ μὲ μάτια κόκκινα, φουσκωμένα ἀπ' τὰ δάκρυα ἔκαναν μιὰν ἀόριστὴ ἱεσιὰ μὲ κοπετούς, μὲ φωνὲς σιγαλὲς καὶ πένθιμες, μὲ φωνὲς ὀργισμένες καὶ μὲ βλαστήμιες. Ἐνα ἄπειρο πλῆθος πού ἔτρεχε κ' ἡ κραυγὴ τῆς ἀπελπισιάς του ἔφτανε ὡς τὸν οὐρανό, ἓνα ἄπειρο πλῆθος πού ἔτρεχε πατεῖς μὲ πατώσε, χωρὶς νὰ φτάνει ποτὲ σὲ κανένα τέρμα. Ὁ Γεῶργος νόμισε πὼς ἀκουσε εὐδιάκριτα κάποια λόγια, πού τὸν τροποῦσαν. Εἴταν ἀόριστα, φευγαλέα λόγια, καὶ δύσκολα ἡ ψυχὴ του μποροῦσε ν' ἀντέξει στὴ μυστηριώδη τους ἐπιβολή: «Τώρα τὰ χλωμὰ δάχτυ-

λα χορεύουν, χορεύουν, χορεύουν. Τὰ μεθησμένα μάτια πλανιῶνται μακριά. Ἡ ψυχὴ σπαραχτᾶ τὸ λαρρύγγι πάλλει, πάλλει σ' ν' ἀποζητᾶ τὸ σφίξιμο τῶν δαχτύλων σου, γλυκό, γλυκὸ ἀπολυτρωτικό... Τὸ λατρεμένο χέρι σου, τὰ δάχτυλα πού μὲ χᾶδι θὰ σφίγγουν... Περιμένει, περιμένει τὸ χέρι σου...»

Τ' ἄκουγε, ἡ τᾶβλεπε σὰ γοαυμένα ἐμπρός του μὲ τεράστια φωτεινὰ στοιχεῖα; Ἔτρεμε ὄλος.

— Ἑλλη, τῆς εἶπε, σὲ παρακαλῶ πᾶψε, πᾶψε...

Μὰ ἐκεῖνη δὲν ἄκουσε. Ἐνιωθε παράξενες δυνάμεις νὰ τὴν κυριεύουν, ἀλλόκοτοι τρομεροὶ πόθοι, φόβοι πού ποτὲ δὲν εἶχε γνωρίσει.

Κι' ἐγινε τώρα ἓνας χορὸς, χωρὶς θόρυβο καὶ χωρὶς φωνές, ἓνας χορὸς μεθησένων πνευμάτων. Ἡ σάλα σκοτεινίασε ἀπότομα ὅπως εἶχε σκοτεινιάσει καὶ στὸ πνεῦμα. Κι' ἀπὸ χίλια στόματα ἔβγαιναν οἱ ἴδιες λέξεις, χωρὶς ν' ἀφίνουν καμιὰ ἠχώ, ἀκουόμενες μόνο μέσα στὴ σιωπὴ τῆς ψυχῆς: «Μιὰ στάλα ζωῆς, μιὰ ἀνώφελη, μιὰ πικρὴ στάλα ζωῆς... τὴν κρατᾶς μέσα στὸ στόμα σου ἀνεκατεμένη μὲ τὸ σάλιο σου καὶ σοῦ δίνει τὴ γέυση ὄλων τῶν πόνων. Φτύσε, φτύσε τὴ στάλα μαζί μὲ τὸ σάλιο σου...» Εἴταν λόγικα ἀκατανόητα πού τᾶνιωθε νὰ εἰσδύουν ὡς τὰ μύχια του. Καὶ τὰ πνεύματα ἐσώπαιναν, στέκονταν ὅλα μαζί μέσα σὲ μιὰ ἔκσταση μὲ τὰ μάτια καὶ τὰ χέρια ὑψωμένα στὸν οὐρανό. Ἔστερα πάλι ἀγκαλιαζόνταν, ἄρχιζαν τοὺς ἴδιους γύρους, πρόφεραν τὰ ἴδια λόγια: «Φτύσε τὴ στάλα ἔτσι κερδίζεις τὴν εὐτυχία. Φτύσε τὴ στάλα τὴν πικρὴ πού σὲ φαρμακώνει. Εἶναι πικρὴ, πικρὴ, ἔχει μιὰν ἀνυπόφορη πικρίδα... Δὲν τὴν αἰσθάνεσαι; ... Μιὰ στάλα ζωῆς, μιὰ ἀνώφελη, μιὰ πικρὴ στάλα...»

Ὁ Γεῶργος ἐσφιγγε τὰ μηλλίγγια στὴς παλάμες. Οἱ φωνές τῶν πνευμάτων ἀντηχοῦσαν μέσα του βαριά σὰν ἀποκαλύψεις πρωτάκουστες, σὰν ἐπιβλητικὲς προσαγές. Θυμήθηκε ἓνα πιστόλι πού τοῦ εἶχε δεῖξει ὁ Τάκης, ἓνα πιστόλι πού ἔκανε τὴν ἐντύπωση μικροῦ παιχνιδιοῦ. Ἐνιά σφαῖρες! ... Χωροῦσε ἐνιά σφαῖρες, ἐνῶ μιὰ μόνη θὰ εἴταν ἀρκετὴ...

Οἱ ἦχοι γλύστρησαν, σύρθηκαν θάλεγε κανεὶς στὸ βάθος τῆς ψυχῆς, σύρθηκαν μονότονα, τραχειά, σὰν ἄγρια νύχτα πού ξεσκοῦσαν. Κι' ἐσθυσαν σιγὰ σιγὰ, γκρεμισμένοι μέσα σ' ἓνα χάος, ὅπου θάφισαν ἴσως ἓνα παντοτινὸν ἀντίπαλο.

Ἡ Ἑλλη τοῦ μιλοῦσε μὰ ἐκεῖνος μὰ ἐκεῖνος ἐνιωθε στ' αὐτί του κολημμένα ἓνα ἄλλο στόμα πού φώναζε: Ἐμπρός, μὴ διαστάσεις. Ὅταν ἡ μιὰ ζωὴ φεύγει, ἔρχεται μιὰ ἄλλη ζωὴ...

Σηκώθηκε, ἐλθεῖς τὴν ἓνα περᾶνσο κ' ἡ σάλα ἐγινε σκοτεινότερη. Πληκτοῦσε πάλι τὰ τριαντάφυλλα, τὰ μύρισε βαθιά. Ὡ οἱ εὐαίσθητες, οἱ ματωμένες καρδιές! ... Τὸ ἄρωμα τοῦ χιτῆδου τὰ ξεσκισμένα σπλά-

χνα.

Ρίχτηκε ξανά βαριά στον καναπέ και κοιτάζε έντατικά τη φίλη του. Κάτι τρομερό συνέβαινε μέσα του, κάτι φριχτό προαισθάνονταν που τον έκανε ν' ανατριχιάζει.

—Παίξε μου, τής είπε, παίξε μου την «ψυχή των ρόδων.»

Πέρασαν μερικές στιγμές σιωπής. Τήν έβλεπε να στέκεται άναποφάσιστη με τρεμάμενα δάχτυλα, που τέλος τάφισε να πέσουν άπάνω στα πλήκτρα.

Και το πιάνο ξανάρχισε σά φωνή που ιστορεί μιάν ανάμνηση σε γλώσσα παράλογη κι άνήκουστη, μιάν ανάμνηση που προσπαθεί να την τραβήξει από τάπρόσιτα βάθη που είναι γκρεμισμένη. Κι' ανέβαιναν οι λέξεις μια μια στο φώς, σά φλόγινες πεταλούδες, σά μικρές άστραπές. Του φάνηκε να νάσκυβε πάνω από ένα όμιγλώδικο χάος, με τη λαχτάρα να μαντέψει τη ζωή που υπήρχε στα έγκατά του, την παράξενη και γόησσα ζωή, που άφινε να βγαίνουν στο φώς οι ήχοι αυτοί του πόνου, τής θλίψης και τής άπελπισιάς. Μά όλα αυτά τά αισθανόταν άκαθόριστα και μόνο βαθιά αισθητή του ήταν η ύπαρξη μιās μοιραίας δυνάμεως, που τον έσπρωχνε άκαταμάχητα στην εκτέλεση μιās πράξεως για την οποία τίποτε δέν είχε σκεφτεί και τίποτε υπολογίσει.

Τί λόγια του είχε υποβάλει η μουσική, με τί λόγια του είχε πολιόρρησει το πνεύμα; Είτανε τάχα τής μουσικής τά λόγια αυτά, η μήπως υπήρχαν από πρίν μέσα του και γύρευαν μόνο τον καιρό και τον τρόπο για νάνεθούν στη συνείδηση;

«Η ψυχή των ρόδων.» Οί τόνοι αυτοί πώς του μιλούσαν άλλοτε και πώς τώρα! Ένιωθε μέσα τους την ίδια παθητική τρυφερότητα, ίδια το λυγμό, το βόγγο τής αγάπης. Μά τώρα κάποια ύπερφυσική πνοή τους έμφύλωνε. Μιά πνοή του σκοταδιού και του Άδη. Είταν άκατανίκητη, και μπροστά της καμιά θέληση δέν θα μπορούσε ν' άντισταθεί. Η σκέψη γίνονταν όργανο, η θέληση ύποτάσσονταν χωρίς διαμαρτυρία. Κ' είταν η ίδια αυτή πνοή που έφερνε άλαφρά σά νάβγαινε από στόμα πνιγμένο στα φιλιά, αυτά τά λόγια: «Τά χείλη αυτά που γεύτηκαν όλη τη πίκρα σου κι' όλη τη χαρά σου, τά χείλη αυτά που ένιωσαν όλη την άνησυχία σου κι' όλο τον παλμό τής άγρύπνιας σου, όλο το βάσανό σου και την άγωνία σου, όλη την τρέλλα σου, όλα τά νιάτα σου, όλη τη ζωή σου, κοιτάξέ τα κοιτάξέ τα πώς τρέμουν! Τρέμουν, τρέμουν σά να τά διαπερνά το ρίγος ενός προαισθήματος, γιατί διψούν, διψούν, άτέλειωτα διψούν... Είναι τά χείλη που σε κέρασαν το μαγικό πιστό τής ζωής και του θανάτου... Έβλεπε τά χείλη που έφρισσαν, τά ήδονικά, τάθανατα χείλη. Και η φωνή σε λίγο έξακολούθησε: «Σε κέρασαν όπως κέρασαν κι' έναν άλλον. Σε κέρασαν όπως θα κέρασουν κι' έναν άλλ-

λον. Του χάκου τά όνειρα, μάταιες οί άγρύπνιας. Μάταια όλη η άγωνία, μάταια όλη σου η χαρά... Τά χείλη διψούν και προσμένουν τώρα ένα ούρανιο δώρο... Ά! Άν είχες τη δύναμη να τά ποτίσεις το θάνατο!»

Το πιάνο έπαψε ξαφνικά. Το πελιδνό πρόσωπο τής φίλης του στράφηκε προς το μέρος του κ' είδε μέσα στα μάτια της μιá σκιά κούρασης και τρόμου.

—Γιατί έπαιζες; τής είπε.—Τέλειωσέ το τέλειωσέ το.

Πλησίασε και τής χάιδεψε τά μαλλιά, τής χάιδεψε το μέτωπο. Έκαιγε φοβερά αυτό το μέτωπο. Και στ' αυτό του ένιωθε κολλημένο το υγρό στομα που του ψιθύριζε: Πρέπει, πρέπει... Κάθε στιγμή που περνά είναι στιγμή χαμένη...»

Τής κρατούσε το χέρι. Πόσο ήταν χλωμό! Οί φλέβες ξεχώριζαν γαλάζιες, ύπερβολικά φουσκωμένες.

—Τέλειωσέ το, τέλειωσέ το!

Κι' έπειδή τον κοιτάζε ίκευτικά:

—Τίποτε πιά, δέν θα σου γυρέψω τίποτε πιά...

Η Έλλη γύρισε προς το πιάνο. Κι' άρχισαν οί λυγμοί πάλι ν' άνιδίνονται μέσα άπ' τά σπλάχνα του μαγεμένου όργάνου σαν έλαφρό φύσημα αύρας.

... Τά ρόδα!... Είταν τά ρόδα που τάσερνεν ο άνεμος... Ένας κάμπος όλοκληρος από ρόδα! Κι' έσκυβαν όλα τά κεφάλια τους κι' έλεγαν λόγια σ' έναν τόνον άπερίγραπτο, λόγια σιγαλά που άγγίζαν τη ψυχή σά θωπεία. «Το στόμα της γυρεύει το στόμα σου. Σκυψε και ρούφηξε από κεί τη ζωή ως την τελευταία στάλα...» Νά ένας τάφος! Ένας βαθύς τάφος γεμάτος ροδόφυλλα!... «Θά σάς χωρέσει και τους δύο... Ο ένας πλάι στον άλλο μέσα στα ροδόφυλλα...» Θυμήθηκα το μικρό φονικό παιγνιδάκι του φίλου του. Βάλε την να κοιμηθής μαζί με τ' όνειρό σου. Τ' όνειρό σου κοιμάται τον ύπνο του θανάτου!... Βάλε την να κοιμηθεί μαζί με τ' όνειρό σου!...

Το κομάτι είχε τελειώσει Τήν είδε να σηκώνεται άπ' το πιάνο, με την ίδια κίνηση που την είχε δει τόσες φορές—ένώ άκόμη στ' αυτιά βούιζαν έντονα τά ίδια λόγια. Πλησίασε και την άρπαξε μέσα στα χέρια του, την έσφιξε σφιχτά, σφιχτά σά να ήθελε να τής συντρίψει τά κόκαλα. Άπ' το μισάνοιχτο παράθυρο φαίνονταν ένα κλωνάρι άκακίας. Το σιωπηλό δειλινό έμπαινε άργά, άργά, ρίχνοντας λιλά σκιές στους τοίχους και στις γωνίες, ένώ τά χείλη ένώνονταν σ' ένα θανάσιμο φίλημα...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΙΝΗΣ

ΣΑΠΦΩ

ΕΙΣ ΕΡΩΝΕΝΗΝ*

(Μέτρο τοῦ πρωτοτύπου)

Σάν θεός μου φαίνεται ἐκεῖνος ὅπου
κάθεται ἀντικρύ σου κι' ἀπ' τὴ φωνή σου
τὴ γλυκεῖα κρεμνιέται κι' ἀπὸ τὸ γέλοιο
ποῦν' λάγγεμα ὄλο,

Κι' ἡ καρδιὰ στὰ στήθη μου ἀποχτυπᾷει
τί μόλις κλεφτάτη ματιὰ σου ρίξω,
πιάνεται μου ἡ κάθε φωνή, κι' ἡ γλῶσσα
μου εἶνε κομμένη,

Καὶ μου περουνιάζει εὐθύς τὸ δέγμα
μιὰ ψιλὴ ποῦ τρέχει φωτιά· δὲν βλέπουν
καὶ τὰ μάτια πιά, καὶ ταῦτιὰ βουίζουν,
κι' ὁ ἴδρος μὲ πνίγει·

Κι' ὄλη μιὰ τρεμοῦλα μὲ πιάνει, κι' εἶμαι
πιδ χλωμὴ ἀκόμα κι' ἀπ' τὸ χορτάρι,
καὶ θαρρεῖς πῶς ἔτσι πάω νὰ πεθάνω
ξῶφρενη τώρα.

Μετ. ΓΙΑΝΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

* Ὁ τίτλος δὲν εἶνε τῆς ποιήτριας.

ΚΑΠΟΙΟ ΒΡΑΔΥ ΓΛΥΚΥΤΑΤΟ

Κάποιο βράδυ γλυκύτατο στὴν ἀτάραχη λίμνη
μιὰ βαρκοῦλα μᾶς κύλισε στὸ γλυκό μας μεθύσι.
Τὰ θυμᾶσαι τ' ἀξέχαστα ; Τὰ τραγούδια σάν ὕμνοι
κελαϊδοῦσαν τὸν ἔρωτα στὴν πεντάμορφη δύση.

Καὶ τὰ γέλοια—ὦ ροδόγελα—τὴν αὐγὴ προμηνοῦσαν
τῆς χαρᾶς ἢ τῆς λύπης μας ; Μὰ ἦταν τόσο μελένια
τὰ φιλιὰ ποῦ μᾶς ἔνωσαν... Πῶς γλυκὰ καρτεροῦσαν
νὰ χορτάσουν τὰ χεῖλη μας τῆς ἀγάπης τὴν ἔννοια.

Ὅλα μέσα μου πέθαναν. Καὶ στοὺς ἄξενους δρόμους
μῆτε πιά σέ συνάντησα. Μοναχός μου διαβαίνω
ἀσυγκίνητος κι' ἄχαρος, καὶ μονάχα στοὺς ὤμους
σὰ νὰ νιώθω τὰ χέρια σου τρυφερά, καὶ πεθαίνω.

Σάμος 1924

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ζ. ΣΙΑΔΡΗΣ

ΤΑ ΙΔΙΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

Τὰ ἴδια λουλούδια βρίσκω ἐδῶ καὶ τ' ἀγκαλιάζω
μὲ τρυφερὴ ματιὰ, ποῦ ἔχουν φυλάξει
τὸ ἄρωμα τοῦ ἐρωτικοῦ κορμιοῦ σου.

Ἐδῶ ποῦ οἱ γαζίες καὶ τὰ γιασεμιά εὐωδιάζουν
εἶχε ἡ ψυχὴ μου σὲ κομάτια σκορπιστεῖ· ἐδῶ
σκέπτομαι τώρα ἂν διετήρησαν τὰ χεῖλη σου
κάτι ἀπ' τὸ ρίγος καὶ τὴ φλόγα τῶν φιλιῶν μου.

Τὰ ἴδια λουλούδια βρίσκω ἐδῶ καὶ γέρνουν
μὲ τὸ δικό σου λύγισμα καὶ μὲ τὴ χάρη
τῶν δεκαπέντε σου χρονῶν κι' ἀνατριχιάζουν
σάν κάτω ἀπ' τῶν χειρῶν σου τὸ ἄγγιγμα, ἀκριβὴ μου.

Μέσα στὸν κῆπο μὲ τὰ γιασεμιά καὶ τίς γαζίες,
ἄ! τί λεπτές, τί ἐξαισίες μελαγχολίες!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΙΝΗΣ

ΝΕΡΩΝ

Τὸ Λιμπρέττο τῆς περιφημῆς ὄπερας τοῦ Boito

Ἡ τραγωδία ξετυλίγεται ὀλίγο μετὰ τὴ μητροκτονία.

Ὁ Νέρων δὲν τολμᾷ νὰ ἐπιστέψῃ στὴ Ρώμη.

Ἡ φρίκη τοῦ τελεσθέντος ἐγκλήματος ἀλύπητα τὸν βασανίζει ἀλλὰ εἰς τὴν ἄφθαστο ὑποκριτικὴ τοῦ ἀκόλαστου αὐτοκράτορα ἂν ἡ ἐσωτερικὴ τῆς ψυχῆς τρικυμία ἀποκαλύπτεται μὲ ἀπροσδιόριστες χειρονομίες μὲ συνταρακτικὰ φρικιάσεις καὶ πνιγμένες ἀπ' τὸ ἀποτρόπαιο ἐγκλημα κραυγές, ἡ τύψη λαμβάνει τὴ μορφή τῆς ρητορείας.

Καὶ δὲν χάνει τὴ ψυχραιμία του ὁ θηριώδης. Μὲ κυνικὴ ἀνάδεια, ἐκδήλωσι τῆς ἀνόσιας καὶ ἀγρίας ψυχῆς του, παραλληλίζει τὸν ἑαυτοῦ μετὰ τὸν Ὀρέστη καὶ τὸ στυγερὸ δικαιολογεῖ ἐγκλημα μὲ τοὺς μοιραίους λόγους ποὺ ᾄθησαν τὸ γιὸ τοῦ Ἀγαμέμνονα στὸ φόνου τῆς μοιχαλίδος Κλυταιμνήστρας.

Ἐν τῷ μεταξύ τὸ εἰδεχθὲς ἀντικατόπτρισμα τῶν ἀνιερῶν διαλογισμῶν καὶ τῆς ἐγκληματικῆς ψυχῆς τοῦ ἀπαίσιου αὐτοκράτορα, ἡ χαμερπὴς κάλαξ, ἡ σύγκλητος ἀνακαλεῖ τὸ μητροκτόνο στὴ Ρώμη...

Ἡ πρώτη πράξι ξετυλίγεται σὲ μιὰ πεδιάδα κείμενη κατὰ μῆκος τῆς Ἀππίας ὁδοῦ. Εἶναι νύχτα νεφελώδης· μέσα ἀπ' τὸ σκοταδιτῆς νύχτας μόλις ξεχωρίζονται ἡ κατατομές τῶν τάφων. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς βρίσκεται μιὰ κρύπτα ὅπου κρυφὰ οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ρώμης ἔθαπταν τοὺς νεκροὺς των.

Ἡ σκοτία εἶναι γιομάτη λόγια καὶ ἄσματα ἀγάπης· κατὰ καιροὺς ὁ ἀέρας φέρνει μιὰ πένθιμη ἀποκαλυπτικὴ μελωδία· εἶναι θηριώδης Χριστιανικὴ φωνὴ ἀπ' τὴν Ἀνατολὴ καὶ ἀπ' τὴ Δύση.

Στὴν πρώτη φανερώνονται ὄλα τὰ πρόσωπα τῆς τραγωδίας, πρωταγωνιστοῦν ὁ Tigellino καὶ ὁ Simon Mago. Ὁ Tigellino ὁ εὐνοούμενος τοῦ Νέρωνος ὁ σύμβουλος καὶ τὸ ἀπαίσιο ὄργανο κάθε Νερωνικῆς ἀγριότητος. Ὁ Simon ὁ θεμελιωτῆς τῆς γνωστικῆς φιλοσοφίας, ὁ μαθητῆς τοῦ Φίλωνα τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ ὁ ὁποῖος ἐξασκοῦσε τὴ μαγικὴ του τέχνη ποὺ ἔμαθε στὰ βᾶθη τῆς Ἀσίας. Αὐτὸς εἶχε βαφτιστεῖ γιὰ νὰ μπῆ στὴ χορεία τῶν Ἀποστόλων, ἐλπίζοντας ὅτι ἔτσι θὰ μπορούσε νὰ ικανοποιήσῃ τὴ μανία τῆς θαυματοποιίας ποὺ ἀπὸ μικρὸ παιδί ἀκόμα τὸν εἶχε κυριεύσει. Κατὰ τὴν παράδοση εἶχε προσφέρει ἀρκετὰ μεγάλο ποσὸ στὸν Ἀπόστολο Πέτρο γιὰ νὰ τοῦ πῆ τὸ μυστικὸ τῶν θαυμάτων. Μὰ ὁ Πέτρος μὲ ἱερὴ ἀγανάκτηση τὸν καταράστηκε μ' αὐτὰ τὰ λόγια: «Νὰ χαθῆς ἐσὺ καὶ τὸ χρῆμα σου μὲ τὸ ὁποῖο νόμισες πὼς θὰ μπορούσες

ν' ἀγοράσῃς τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ.» Ἀπὸ τότε ὁ Simon ἐγινε ἄσπονδος ἐχθρὸς καὶ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν Χριστιανῶν.

Ὅταν ἦλθε στὴ Ρώμη, στὸ φυτώριο ἐκεῖνο κάθε ἐξαχρείωσης καὶ διαφθορᾶς κατωρθώσε ν' ἀποκτήσῃ ἀρκετοὺς ὀπαδοὺς.

Στὴν τραγωδίᾳ αὐτῆ ὅπου μὲ ποιητικὴ ὑποβολὴ εἶναι χρωματισμένα ὄλα τὰ ἀνήσυχτα πνεύματα ποὺ ἐτάραξαν τὴ Νερωνεῖα Ρώμη, ὁ Simon παριστᾷ τὸ θολερὸ ρεῦμα τῶν Ἀνατολίτικων θρησκειῶν ἢ ὁποῖες ὠδήγησαν τὸν ἠδυπαθῆ καὶ σπασμωδικὸ μυστικισμό τοὺς μέσα στοὺς κόλπους τῶν ἀγροτικῶν καὶ πολεμικῶν Θεῶν τῶν Λατίνων. Ἡ Asteria ἡ γόησσα τῶν φειδιῶν, φλεγόμενη ἀπὸ ἠδυπαθῆ ἔρωτα γιὰ τὸν Νέρωνα, ἡ Rubria ἡ ἀγνή ἐστίαὶ ποὺ ἱεροσόλα ὁ Νέρων παρεβίασε καὶ ἡ ὁποία γι' αὐτὸ ἀκριβῶς κητόπιν ἀπάστανε τὸν Χριστιανισμό. Ὁ Fanuel ὁ ποδηγέτης τῆς Χριστιανικῆς κοινότητος τῆς Ρώμης.

Στὴν Ἀππία ὁδὸ, μέσα στὸ ἄγριο σκατῆδι τῆς νύχτας ὁ Tigellino καὶ ὁ Simon Mago περιμένουν τὸ Νέρωνα γιὰ νὰ καταθέσουν σ' ἓνα τάφο μέσα, ποὺ πρόχειρα ἀνοιξαν, τὴ Νεκρικὴ ὑδρία μὲ τὴ σποδὸ τῆς Ἀγριππίνας.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Tigellino εἶχε διαδώσει στὴ Ρώμη τὴν ἐπιστροφὴ τοῦ Νέρωνα, ξέροντας καλὰ πὼς ἡ Ρώμη παραγμένη ἀπ' τὸν τρόμο τοῦ ἐγκλήματος θὰ ἀνεκάλεῖ πανηγυρικὰ τὸν αἰμοσταγή.

Ἄλλ' ὁ Νέρων ἀργεῖ νὰ ἔλθῃ... πέρασαν λίγες στιγμές. Νὰ τος, ἔρχεται τυλιγμένος σὲ μιὰ πένθιμη τήθεννο, ἀσθμαίνοντας ὡς ἓνας φυγάς. Στὰ χέρια του κρατᾷ τὴ νεκρικὴ ὑδρία μὲ τὴ μητρικὴ σποδὸ. Τοῦ φαίνεται πὼς ἡ Ἐρινύες τὸν καταδιώκουν καθὼς κατεδίωξαν τὸν Ὀρέστη, πέφτει στὰ πόδια τοῦ Simon Mago στὶς μαγγανείες τοῦ ὁποῖου εἶχε μιὰ δεισιδαίμονα καὶ ὑπερβατικὴ πίστη.

Ah tu mi Salva Lava il mio matricidio. (A! σὺ νὰ μὲ σώσης πλύνε τὴ μητροκτονία μου.)

Ὁ Simon πέφτει σὲ κατανυκτικὴ προσευχὴ ἐν' ᾧ ὁ Νέρων ψιθυρίζει: «Αὐτὴ τὴν ἄταφη σποδὸ ἀφ' οὗ πῆρα ἀπὸ μιὰ μοιραία ἀκτη, φέρνω ἐδῶ ὅπου ἡ Ρώμη ἐξαπλώνει τοὺς τάφους της. Ὅσοι πάντα εἶναι ν' ἀποδίδῃ κανεὶς στοὺς νεκροὺς τὴν πατρίδα.»

Γιὰ μιὰ στιγμὴ φρικιώντας ἀπ' τὰ ἴδια του τὰ λόγια σκεπάζει τὸ πρόσωπό του μὲ τὰ χέρια· ἀλλ' ἡ συναίσθησις ὅτι εἶναι τραγικὸ πρόσωπο τὸν ἐξάπτει: «εἶμαι Ὀρέστης» φωνάζει μὲ περηφάνειαν.

Ἡ σποδὸς κατεβάστηκε στὸ λάκκο καὶ σκεπάστηκε μὲ χῶμα. Ὁ Simon ἐξαπλώνει ἓνα μαῦρο πέπλο στο κεφάλι τοῦ Νέρωνος δίνοντάς του ἓνα κύπελλο γιομάτο αἶμα γιὰ νὰ ποτίσῃ μὲ δαῦτο τὸν τάφο τῆς μητέρας του. Ἐκφνικὰ μιὰ χλωμὴ μορφή ἰδύνατης γυναίκα σκῶνεται ἀπὸ ἓναν τάφο μὲ φειδία στὸ λαιμὸ καὶ ἀγριότητα στὰ μάτια.

Ὁ Νέρων ἐντρομος φεύγει ἀκολουθώντας τὸν Tigellino ὁ ὁποῖος, λιπόθυμο σχεδὸν τὸν σέρνει ἀπὸ τὰ χέρια. Ὁ Simon πού δὲν πιστεύει στὰ θαύματα πλησιάζει. Εἶναι ἡ Asteria. Θαμβωμένος ἀπ' τὴν ὁμορφιά τῆς κόρης τὴν ἐρωτᾷ: «γιατί ἔτσι καταδιώκεις τὸ Νέρωνα;» Ἡ Asteria ἀποκαλύπτει τὸν ἐρωτᾷ της στὸ πανοῦργο Mago ὁ ὁποῖος στὸ πρόσωπό της, πρόσωπο ὠχρὸ καὶ μυστηριώδες βλέπει τὸ μέσο γιὰ νὰ δεσπόσῃ τοῦ Νέρωνος, ὁ ὁποῖος εἶχε ξεχωριστὴ πίστη στὰ θαύματα. Ἐν ὀνόματι δὲ τοῦ πάθους της τὴν ἐξορκίζει νὰ ἔλθῃ τὴν ἄλλη μέρα κατὰ τὸ δειλινὸ στοὺς ἴδιους τάφους μὲ τὴν ὑπόσχесь του νὰ δώσῃ σάρκα καὶ ὀστά στὰ ἐρωτικά ὄνειρά της.

Ἡ πρῶτες ἀχτίδες τοῦ ἡλίου βρίσκουν τὴ Rubria γονατισμένη νὰ χρυσοῦχεται. Περνᾷ ἕνας διαβάτης. Εἶναι ὁ Fanuel, ἀναγνωρίζει τὴ Rubria καὶ τὴν πλησιάζει, τὴν ἐρωτᾷ γιατί κλαίει ὅταν προσεύχεται: «Ἐγὼ ἕνα κρίμα στὴν καρδιά» τοῦ ἀπαντᾷ ἡ κόρη καὶ στέκεται νὰ ἐξομολογηθῇ τὸ κρίμα της, ὅτε ἀπ' τὴν κρύπτα ὅπου εἶχε κατέβῃ γιὰ νὰ κρύψῃ ὅ,τι χρησίμεψε γιὰ τὸν ἐνταφιασμό τῆς Ἀγριππίνας σηκώνεται ὁ Simon Mago.

Οἱ τάφοι τῶν Χριστιανῶν ἀπεκαλύφθησαν, ὁ Fanuel φωνάζει τὸν Simon, οἱ δὲ κυττάζονται μὲ βλέμμα ὑπερήφανης προσκλήσης καὶ ἐξαφνίζονται.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ Ρώμη πανηγυρίζει τὴν ἐπιστροφή τοῦ αἰμοσταγῆ μητροκτόνου.

Evion Evion ah gioia gioia
al mo sol al ma Roma ave Nerone.

Στὴ δευτέρη πράξη βρισκόμεθα στὸν ὑπόγειο Ναὸ τοῦ Simon Mago.

Ὁ Simon μὲ ἀγωνία περιμένει τὸ Νέρωνα, ἔχει ἐτοιμάσει ὄλους τοὺς φαντασμαγορικούς καὶ φρικιαστικούς μηχανισμούς του γιὰ νὰ τὸν γοητεύσῃ, νὰ τὸν συναρπύσῃ μὲ σατανικὴ ὑστεροβουλία ἀισχυρᾶς ἐκμεταλλεύσεως.

Πίσω ἀπ' τὸ μαντεῖο κρύπτεται ἕνας ἱερέας προφέροντας ἀσυνάρτητα λόγια. Ἐνα χλωμὸ φῶς καντήλας ρίχνει τὲς ἀτονες ἀχτίδες του στὸ μαγικὸ καθρέφτη. Σὲ μιὰ στιγμή ὁ βωμὸς καταρρέει μὲ θόρυβο καὶ στὰ ἐρείπια ἐπάνω στέκεται ὄρθια ἡ Θεὰ τῆς Νύχτας καὶ τοῦ Θανάτου ἡ μυστηριώδης Asteria. Ὁ Νέρων πλησιάζει καὶ εἰσέρχεται στὸ μαντεῖο ἐν ᾧ ὁ Simon τοῦ δείχνει τὸ μαγικὸ καθρέφτη λέγοντάς του «μέσα ἐδῶ τὸ ἄπειρο ἀντανάκλα τὸ φῶς τῶν Ἄστρον του» Κατόπιν ὁ ἄφθαστος ἀπαιτιῶν ἀπομακρύνεται ἐν ᾧ ὁ μητροκτόνος προσηλώνεται στὸ καθρέφτη ὅπου ἀπροσδόκητα βλέπει νὰ καθρεφτίζεται ἡ νεκρικὴ μορφή τῆς Asteria· στρέφει πρὸς τὸ βωμὸ καὶ θαυμάζει τὴν αἰθέρια μορφή τῆς Θεᾶς. Γονατίζει καὶ ζητάει συγχώρησι γιὰ τὸ στυγερὸ τοῦ ἔγκλημα.

«Καθὼς ὁ Ὁρέστης ἔτσι κι' ἐγώ, ὄχι χωρὶς λόγο, τὴ μητέρα μου ἐσκοτώσα' ἀπ' τὸ φάσμα της, σῶσε με.»

«Σήκω καὶ ἐλπίζε» τοῦ μουρμουρίζει μὲ φωνὴ σὰν ὄνειρο κυττάζοντάς τον ἡ Asteria.

Αὐτὸς τῶρα μεθυσμένος ἀπ' τὴν ὠμορφιά της, τρελλὸς ἀπὸ ἡδυπάθεια θέλει νὰ ἐνωθῇ σ' ἕνα αἰθέριο ἀναγκαλισμὸ μὲ τὴν οὐράνια ἐκείνη ὑπαρξή. Πηδάει πρὸς τὸ βωμὸ καὶ πλησιάζει τὴν Asteria. Μιὰ φωνὴ βγαίνει ἀπ' τὸ Μαντεῖο «Φύγε Νέρων». Ἄλλ' ὁ Νέρων εἶναι τῶρα πιὰ κοντὰ της παραληρώντας. Ἐν ᾧ τὴν ἐρωτοπαθῆ ὑπαρξή φλογίζει ἐρωτικὴ ἀδημονία ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς μειδιά μὲ μιὰ γλυκεῖα πόθου ἀγωνία.

«Δὸς μου τὰ χεῖλη σου κι' ἄς χαθῇ ὁ κόσμος.»

Ἐνα φλογερὸ φιλὶ ἐνώνει τὰ δυὸ στόματα ἀπ' τὸ ὁποῖο ὁ Νέρων γνωρίζει τὴ θνητὴ γυναίκα. Ἀμέσως τὸν ἐπίασε μανία «συμφορά σου» λέγει στὴν Asteria ἡ ὁποία λιπόθυμη ἀπὸ τρομο κι' ἀπὸ ἔρωτα σπαρταράει χάμω. Ὁ πανοῦργος Simon δοκίμασε νὰ φύγῃ γιατί πολὺ καλά ἤξερε τίς συνέπειες τῆς ἀπατηλῆς σκηνοθεσίας εἰς βάρος τοῦ τρομεροῦ καὶ καὶ πανίσχυρου Νέρωνα. Ἄλλ' οἱ πραιτωριανοὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τὸν ἐπίασαν καὶ δεμένο τὸν φέρνουν ἔμπρός του. Ὁ Νέρων ξαπλωμένος σ' ἕνα ἀνακλιντρο, γελᾷ Σατανὰ γέλοιο, ἐνῶ εὐθὺς ἀμέσως ἰδυσωπητος ἀπαγγέλει τὴν καταδικαστικὴ ἀπόφασιν. Καταδικάζει τὸ Simon νὰ πετάξῃ στὸν ἀέρα καὶ τὴν Asteria νὰ τὴ ρίξουν στὰ φεῖδια.

Ὁ Νέρων τῶρα εἶναι εὐχαριστημένος τρελλὸς ἀπὸ χαρὰ πηδᾷ στὸ βωμὸ, ζητάει μιὰ κιθάρα κι' ἀρχίζει νὰ τραγουδᾷ: «Τῶρα πιὰ πού ἐνίκηθησαν οἱ θεοί, εἰς εὐὴ ἡ κιθάρα εἰς ἐμὲ ὁ βωμὸς, τραγουδῶ.»

Ἡ τρίτη πράξη ἀρχίζει μὲ μιὰ γλυκύτητα εἰδύλλιου. Γονατισμένοι οἱ Χριστιανοὶ σ' ἕνα καταπράσινο κῆπο ἐνώνουν τίς προσευχὰς των στὸ Θεό, ἐν ᾧ ὁ Fanuel ἐπαναλαμβάνει τὸν δροκὸ τῶν πιστῶν, κυττάζοντας κατάματα τὴν ἀγγελόμορφη Rubria. Μιὰ κρυμμένη ἀνεκφραστὴ ἀγάπη γιομίζει ἀπὸ ἀγνὴ μελαγχολία τὴν ψυχὴ τοῦ Fanuel καὶ τὴ παρθένα ψυχὴ τῆς Κόρης.

Ἀλλὰ μιὰ γυναίκα ἀσθμαίνουσα πλησιάζει. Εἶναι ἡ Asteria. Ἀφ' κατώρθωσε νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τὰ δεσμὰ τοῦ Νέρωνος κουρελιασμένη καὶ αἰμόφυρτη ἐρχεται νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς Χριστιανούς γιὰ τὸν ὄλεθρο πού ὁ Simon σύμφωνος μὲ τὸ Νέρωνα τοὺς ἐτοιμάζει προτρέποντάς τους νὰ φύγουν. Ἡ Rubria πλησιάζει τὸν Fanuel καὶ τὸν ἰκετεύει νὰ σωθῇ, ἀλλ' ὁ Fanuel κυττάζοντάς την ἀκίνητος τὴν παρακαλεῖ νὰ τοῦ ἐξομολογηθῇ τὸ ἁμάρτημά της. Ἡ Rubria δὲν μπορεῖ νὰ μιλήσῃ, δὲν ἔχει ἄλλως τε τὸν καιρὸ. Μεταμφιεσμένος ὁ Simon Mago σὲ ἐπαίτη, πλησιάζει τοὺς Χριστιανούς ἐν ᾧ οἱ πραιτωριανοὶ βρίσκονται ἐκεῖ κοντὰ κρυμμένοι. Τὸν Simon ἔφερε ἐκεῖ καὶ ἡ δίψα τῆς ἐκδίκησης, ἀλλὰ καὶ

ή ἐλπίδα τῆς σωτηρίας. Ἐὰν ὁ Fanuel τοῦ φανέρωνε τὸ μυστικὸ τῶν θαυμάτων θὰ μπορούσε νὰ σωθῆ ἀπ' τὸ θάνατο στὸν ὁποῖον ὁ Νέρων τὸν εἶχε καταδικάσει. Γι' αὐτὸ παίρνοντας ὕφος ἰκετευτικὸ στρέφει πρὸς τὸν Fanuel καὶ τοῦ ζητεῖ τὸ χρίσμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ Fanuel τὸν φωνάζει μὲ τὸ ὄνομά του. Τότε ὁ Simon πέφτει στὰ πόδια του καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν σώσῃ μ' ἓνα θαῦμα. Ὅχι ἀπαντᾷ ὁ Fanuel ἐν ᾧ φανερώνονται οἱ πραιτωριανοὶ στοὺς ὁποίους ὁ Simon παραδίδει τὸ Χριστιανό. Οἱ πιστοὶ θέλησαν ν' ἀντισταθοῦν ἀλλ' ὁ Fanuel τοὺς σταματᾷ.

«Μὴ ἀντίστασθε στὸν κακοῦργο· τὸ παράδειγμα τὸ ἔδωσε ὁ Κύριος». Χαιρετᾷ ὅλους μ' ἓνα φίλημα ἐκτός ἀπ' τὴ Rubria καὶ δέσμιος σέρνεται πρὸς τὸ Νέρωνα. Στὴν τελευταία πράξη βρίσκεται κανεὶς στὸ ἵπποδρόμιο. Σὲ θρόνο ὑψηλὸ ὁ Νέρων καθισμένος παρακολουθεῖ μέσα ἀπὸ ἓνα σμαράγδι τίς ἀποτρόπαιες ἐτοιμασίες γιὰ τὴν ἄγρια θανάτωσι τῶν Χριστιανῶν. Τὸ μαζεμμένο πλῆθος οὐρλιάζει, ἀδημονεῖ. Ἀγέρωχος ὁ Νέρων σηκώνεται καὶ μὲ μιὰ χαρακτηριστικὴ χειρονομία δίνει τὸ σύνθημα τῆς ἐναρξῆς.

Κατόπιν διατάσσει καγγάζοντας τὸν Simon νὰ πετάξῃ. Ἄλλ' ἐν ᾧ στὸ ἵπποδρόμιο ἡ τρομερὰ ξετυλίγεται σκηνὴ ἢ φωτιὰ περικυκλώνει, τὸ ἵπποδρόμιο καὶ τὸ κατακλύζει ἀπὸ ἀποπνιχτικὸ καπνὸ. Ὁ ζόσμος ζητάει ἐξοδὸ νὰ φύγῃ ἐν ᾧ οἱ καταδικασμένοι βοηθοῦμενοι ἀπ' τὸν πανικὸ πού ἡ πελώρια φωτιὰ σκόρπισε στὸ ἵπποδρόμιο, δραπετεύουν. Ἡ σκηνὴ ἀλλάζει. Στὸ ὑπόγειο τοῦ ἵπποδρόμου ὅπου κατετίθεντο οἱ νεκροὶ εἰσχωροῦν ἡ Asteria καὶ ὁ Fanuel ζητῶντας μέσα στὰ πτώματα τὴ Rubria. Εἶναι σκοτάδι. Στὸ δρόμο τους ἀγγίζουν τὰ αἰμόφυρτα πτώματα· ἓνα ταρατσεῖ τὴν Asteria, εἶναι ὁ Simon Mago. Ὁ Fanuel κυττάζει τὸ νεκρὸ καὶ λέλει μὲ ἀηδία· «ἀπ' τὸ Θεὸ σκοτώθηκε, καταραμένος νᾶναι.» Ἀλλὰ νὰ ἡ Rubria ἀκόμα ζωντανή. Ἀναίσθητη ἀπ' τὴ πληγὴ πού εἶχε στὴ καρδιά, αἰμόφυρτη, τυλιγμένη σ' ἓνα λευκὸ σάβανο μένει ἀκίνητη χάμω. Ὁ Fanuel τὴν πέρνει στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὴ φιλεῖ. Μιὰ σβούσμενη φωνή, φωνὴ σ' ἄνδρειο, φωνὴ ἀνέκδηλης ἀγάπης βγαλμένη ἀπ' τὴ ψυχὴ τῆς Rubria ἐτάραξε τὴν ἄγρια γαλήνη τοῦ κοιμητηρίου, ὁ Fanuel σκύβει καὶ τῆς δίνει τὸ ὑστερὸν φιλὶ του. Ἔτσι σκυμένον, μιὰ ψυχῆς ἀνάλαφρη πνοὴ ἀπαλὰ τὸν ἐθώπευσε· ἡ Rubria εἶχε ξεψυχίσει.

Γ. Α.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ

Ὁ Ἀνατὸλ Φράνς γεννήθηκε στὸ Παρίσι κατὰ τὸ 1844 καὶ πέθανε ἐκεῖ στὶς 12 Ὀκτωβρίου τοῦ 1924.

Ὁ πατέρας του εἶταν ἀπὸ τὴ Βανδέκ κι' ἡ μητέρα του εἶχε φλαμανδικὴ καταγωγή.

Τὸ «Ἀνατὸλ Φράνς» εἶναι ψευδώνυμο. Ὁ πατέρας του λέγονταν Francois Tribault κι' εἶταν βιβλιοπώλης στὸ Παρίσι. Τὸ βιβλιοπωλεῖο του συχνάζονταν ἀπὸ πολλοὺς λογίους κι' ὁ Ἀνατὸλ χρεώσθει πολλὰ στὶς σοφὲς ἐκείνες συνδιαλέξεις πού ἄκουγε. Στὴν ψυχικὴ του διάπλαση ἐπέδρασε πολὺ ἡ μητέρα του μὲ τὴν ἀγαθότητά της καὶ τὴν εὐσπλαχνία της. Τὴ διανοητικὴ ὁμως διαμόρφωση ὀφείλει στὴ μάμμη του, γυναίκα μὲ ὀξὺ πνεῦμα, ἀντίληψη μόρφωση, γυναίκα συγχρονισμένη στὴν ἐποχὴ της μ' ὅλα τὰ χρόνια πού τὴ βάραιναν.

Ὁ Ἀνατὸλ Φράνς συνέγραψε πάνω ἀπὸ τριάντα τόμους, μυθιστορήματα, διηγήματα, κριτικὲς, ποιήματα κι' ἀπέκτησε παγκόσμια φήμη νέος ἀκόμη. Εἶταν μανιώδης φιλαναγωγός. Σοσιαλιστὴς στὴν ἀρχή, προσεχώρησε ἀργότερα στὸν κομμουνισμό, μὰ στὸ τέλος ἐκηρύχθη ὑπὲρ ἐξελεικτικὸ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαιοφιλία ἄσκησε μεγάλη ἐπιρροὴ στὸ πνεῦμα του καὶ στὸ ἔργο του καὶ σ' αὐτὸ ὀφείλεται ἡ λεπτότης, ἡ ἀπαλὴ λυρικότης τῶν παθῶν τῶν προσώπων του, ἡ ἐκλεπτισμένη αἰσθητικὴ του ἀντίληψη, καὶ τὸ παιχιδιάρικο χαριτωμένο ὕφος του, γιὰ τὸ ὁποῖο ὁ Ζυλ Λεμᾶτρ ἔγραψε ὅτι: «εἶνε κρᾶμμα πολυτιμότερο τοῦ μετάλλου τῆς Κορίνθου. Σ' αὐτὸ βρίσκεται Ρακίνας, Φλωμπέρ, Ρενᾶν. . . , καὶ εἶναι πάντοτε Ἀνατὸλ Φράνς. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι τὸ ὑπεροχώτερο ἄνθος τοῦ Λατινικοῦ πνεύματος.»

Ἔργα τοῦ Ἀνατὸλ Φράνς: «Χρυσᾶ Ποιήματα, Κορινθιακοὶ Γάμοι, Λευκανὸν, Τὸ ἔγλημα τοῦ Σιλβέστρου Μποννάρ, Θεαί, Οἱ θεοὶ διψοῦν, Τὸ βιβλίον τοῦ φίλου μου, Γνώμαι τοῦ ἀββᾶ Ἱερωνύμου Κουανιάρ, Τὸ κόκκινο κρῖνο, Πιέρ Νοζιέ, Ἀνθισμένη ζωὴ, Ὁ κῆπος τοῦ Ἐπικούρου, Σύγχρονος ἱστορία, Τὸ δακτυλίδι μὲ τὸν ἀμέθυστο, Ὁ κ. Μπερζερὲ στὸ Παρίσι, Ὁ μικρὸς Πέτρος, Τὸ νησί τῶν Πιγκουίνων, Ὁ Κραϊνεμπίλ, Ἱστορία τῆς Ζᾶν ντ' Ἄρκ, κλπ. κλπ.

Στὰ 1896 ἔγεινεν ἀκαδημαϊκός.

Τὸ ἔργο του χαρακτηρίζεται λεπτόλογη παρατήρηση, πυκνότης ἐκφράσεως, χάρις, ὕφος πρωτότυπο, εἰρωνεία τῶν ἐγκωσμίων, καὶ οἶκτος. Ὁ οἶκτος του, πιθανόν νᾶχει τὴν καταγωγή του ἀπὸ τὸν Σοπεργάουερ.

Ὁ κριτικὸς κ. Φ. Πολίτης τὸν παρουσιάζει σὲ λίγες γραμμὰς «Μυθιστοριογράφος, κριτικὸς, φιλόσοφος, ιστορικὸς, αἰσθητικὸς, ὁ Ανατὸλ Φράνς, ἐδοκίμασεν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς πνευματικὰς ἐκδηλώσεις τὴν ὀξύτητα τῆς διανοίας του. Ἐπὶ ἐξήντα ἤδη ἔτη τὸ ἄστρον του μεσουρανεῖ εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν φιλολογικὸν στερέωμα. Καὶ δὲν μπορούσε νὰ συμβῆ ἄλλῶς. Διότι ὁ Γάλλος αὐτὸς ποιητὴς, μὲ τὸ λεπτεπίλεπτον γούστο, τὴν ἐλαφρὰν φιλοσοφικὴν μελαγχολίαν, τὴν θελκτικὴν του εἰρωνείαν καὶ τὸν ἀθεράπευτον σκεπτικισμόν, ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν συγχρονισμένος τύπος ἀνθρώπου, ὁ ὠραιότερος ἀπολογητὴς τῆς ἐποχῆς του. Ἡ προπολεμικὴ δυτικὴ Εὐρώπη, ἡ ὕλιστικὴ, ἡ πολυμήχανος, ἡ κηρύττουσα τὴν λατρείαν τοῦ ἀτόμων, ἡ ἐσπερημένη πάσης πίστεως καὶ παντὸς ἰδαισιμοῦ, ἐκφορᾶται ἐμμέσως εἰς τὰς σελίδας τοῦ εἰρωνος αὐτοῦ συγγραφέως, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη, ἀνεπτύχθη, ἠνδρώθη ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαιρας τῆς. Ὁ Ἄνατὸλ Φράνς εἶναι τὸ ἄνθος τοῦ καιροῦ του, εἶναι ὁ, τι ὠραιότερον ἠδυνήθη νὰ δώσῃ ἕνας κόσμος γηράσκων καὶ ἐκπνέων.»

Ἡ ΣΑΜΙΩΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

« Ἀπὸ ὅσα μπόρεσα νὰ ἰδῶ καὶ ν' ἀκούσω » μᾶς ἔλεγε ὁ κ. Μανώλης Καλομοίρης «κι' ἀπ' ὅσα μοῦ εἶπαν σχηματίσα τὴ γνώμην πὼς ἐδῶ στὴ Σάμο εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένο τὸ Μουσικὸ αἶσθημα.»

«Τὴν ὥρα ποὺ ἡ Μουσικὴ τῆς Φρουρᾶς ἐκτελοῦσε, ἐβλεπα τὸν κόσμον νὰ παρακολουθῆ μὲ κατανυκτικὴ προσοχὴ καὶ δὲν ἀκούγονταν ὁ παραμικρὸς θόρυβος, μ' ὅλο ποὺ ἡ πλατεῖα πολυδιάβατη ὅπως εἶναι, μπορούσε νὰ σκεπάσῃ μὲ τὴν ταραχὴν τοῦ κόσμου, τὸ τμήμα τῆς μπάντας ποὺ ἔφεραμαζύ μου. Καὶ ἀποτελεῖται μὲν ἀπὸ βιρτουόζους ἐκτελεστὰς ἀλλὰ ἔχει λίγα μέλη γιὰ ἐκτελέσεις σὲ μέρη κεντρικά.»

Εἶπαμε στὸν κ. Καλομοίρη, ὅτι τὸ Βαθὺ μὲ πληθυσμὸ ὀκτῶ χιλιάδων κατοίκων ἔχει ἑκατὸ πιάνο τὰ ὁποῖα δὲν μένουν κλειστὰ οὔτε τᾶχουν ἀπλῶς γιὰ νὰ συμπληρώνουν τὴν ἐπίπλωσιν τοῦ σπιτιοῦ καὶ πὼς κάθε χρόνον γίνονται τρία—τέσσερα κονσέρτα ἀπὸ ἐρασιτέχνες.

«Σὲ ἄλλες πόλεις» μᾶς ἀπάντησε «ἰδρύσαμε παραρτήματα τοῦ Ὁδείου μας γιὰ νὰ δημιουργήσουμε μουσικὴ κίνηση ποὺ σιγά—σιγά θὰ φέρει τὴν ἐπίδοσιν καὶ τὴν προκοπὴν. Ἐδῶ στὴ Σάμο ἡ μουσικὴ κίνηση, ἡ ἐπίδοσιν καὶ τὸ αἰσθητικὸ περι-

βάλλον ὑπάρχει. Χρειάζεται μόνον ἐνίσχυσιν καὶ συστηματικὴ ἐπιστημονικὴ καθοδήγησιν. Αὐτὰ μπορεῖ νὰ τὰ δώσῃ ἕνα καλὸ μουσικὸ σχολεῖο μὲ ἐπιστημονικὴ ἐκπαίδευσιν, πρόγραμμα καὶ συστηματικὴ ἐργασία, καὶ τὰ καλὰ ἀποτελέσματα τοῦ εἶναι βέβαιος πὼς δὲ θ' ἀργήσουν νὰ φανοῦν. Τὸ δικό μας Ὁδεῖο θὰ μπορούσε νὰ ἰδρύσῃ ἕνα παράρτημα ἂν ἐβρισκε ὑποστήριξιν, ἀκόμην καὶ μὲ ζημιὰ στὴν ἀρχή.

*
* *

Αὐτὰ εἶπεν ὁ μεγάλος Μανώλης Καλομοίρης.

Καὶ μεῖς λέμε:

Ἡ συνειδητὴ ἐπίδοσιν σὲ τὰς καλὰς τέχνας καὶ ἐπιστῆμας βαθμολογεῖ τὸν πολιτισμὸν ἑνὸς τόπου.

Τὸ Μουσικὸ, τὸ καλλιτεχνικὸ ἐν γένει, αἶσθημα δὲ δημιουργεῖται μέσα σὲ μερικοὺς μῆνες οὔτε σὲ λίγα χρόνια. Χρειάζεται πολὺς καιρὸς γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ζυμωθῆ μὲ τὴν ψυχὴν τοῦ κοινοῦ, ν' ἀφομοιωθῆ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς καλύτερα, καὶ νὰ ἀποτελέσει ἀνάγκη σὲ μιὰ κοινωνία ἢ καλλιτεχνικὴ ἀπόλαυσιν.

Αὐτὸ σὲ κάθε τέχνην. Πρέπει ν' ἀναπτυχθῆ, τὸ αἰσθητικὸ κριτήριον τοῦ κοινοῦ, μὲ τὸν καιρὸ.

Ὁ κ. Καλομοίρης προσφέρθηκε νὰ τονώσῃ τὴ μουσικὴ κίνηση τοῦ νησιοῦ μας καὶ νὰ τῆς δώσῃ ἐπιστημονικὴ κατεύθυνσιν ἰδρύοντας ἐδῶ ἕνα παράρτημα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁδείου.

Μὰ τὸ Ἑλληνικὸ Ὁδεῖο εἶναι ἀνώνυμη ἐταιρεία, δηλαδὴ γιὰ πολλοὺς μετόχους τοῦ ἀπλῆ ἐπιχείρησιν, καὶ δὲν μπορεῖ νὰ πᾶν ἐντελῶς στ' ἀνοιχτὰ μὲ κίνδυνον νὰ ζημιωθῆ μεγάλῃ ποσά, ὅταν ἐκεῖνοι ποὺ πρῶτοι θὰ ὠφεληθοῦν ἀπ' τὴν ἐργασίαν καὶ τὴς ἐνεργειῆς του μένουν ἀδιάφοροι.

Γι' αὐτὸ χρειάζεται ὑποστήριξιν ἀπ' τὴν κοινωνίαν μας. Ὑποστήριξιν ἠθικὴν καὶ ὑλικήν. Ἡ ὑλικὴ ὑποστήριξιν θάναϊ προληπτικὴ, γιὰ νὰ μετριάσῃ δηλαδὴ τὴς ὑπερβολικὰς ζημιὰς ποὺ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ πάθῃ τὸ Ἑλληνικὸ Ὁδεῖο μὲ τὴν ἰδρύσιν παραρτήματος στὴ Σάμο. Ἐννοεῖται πὼς ἂν πᾶν καλὰ, ἡ ὑλικὴ ὑποστήριξιν θάναϊ περιττή.

*
* *

Ἐκεῖνοι ποὺ θὰ ὠφεληθοῦν περισσότερο, μὲ τὴν ἰδρύσιν

ένος τέτοιου Παραρτήματος του Ἑλληνικοῦ Ὁδείου, εἶναι οἱ Σαμιῶτες γιὰ αὐτὸ καὶ πρέπει νὰ ἐργαστοῦν σαυτὴ τῇ περιπτώσει.

Τὸ ποσὸν ποῦ χρειάζεται, γιὰ τὴν προληπτικὴ ὑλικὴ ὑποστήριξιν, μπορεῖ νὰ βρεθῆ πολὺ εὐκόλα. Ἐχουν καθῆκον νὰ συνεισφέρουν κι' οἱ φιλόμουσοι ἑκατομμυριοῦχοι μας καὶ ὁ Δῆμος μὲ τὶς Κοινότητες τῆς Σάμου. Κι' ὅλες οἱ Κοινότητες ἔχουν πλεονάσματα στὰ ταμεῖα τους, ποῦ δὲν ἔχουν βέβαια σκοπὸ νὰ τὰ κάμουν κομποδέματα, οὔτε θὰ ἀγονταὶ ἀπὸ στενὸ τοπικιστικὸ καὶ ἀτομικιστικὸ πνεῦμα γιὰ νὰ μὴν εἰσφέρουν γιὰ ἓνα τέτοιο ἴδρυμα, μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ θὰ γείνη ὄξω ἀπ' τὴν περιότητά τους.

Ἄφου ἔτυχε λόγος θὰ ποῦμε καὶ μιὰ παρόμοια ἱστορία: Ἐνας ὁμογενής, ἀπὸ κάποιο χωριό, γύρισε ἀπ' τὸ ἐξωτερικὸ μὲ πολλὰ λεφτά. Ὁ σύλλογος «Πυθαγόρας» ἔκανε ἐράνους γιὰ τὴ συντήρησιν τῆς νυκτερινῆς τοῦ σχολῆς καὶ ζήτησε τὴ συνδρομὴ τοῦ ὁμογενῆ. Τί ἀπάντησιν νομίζετε πὼς πῆρεν ἢ ἐπιτροπὴ τοῦ ἐράνου; «Δὲν ἔχω καμμιά ὑποχρέωσιν νὰ πληρῶνῶ γὼ γιὰ νὰ μαθαίνουν γράμματα οἱ Βαθυῶτες. Σὰ θέλουν νὰ δασκαλέψουν τὰ παιδιὰ τους νὰ νοιοῦν τὰ κεμέρια τους καὶ νὰ μὴν ἐνοχλοῦν τὸ ξένο κόσμον.»

Μὰ αὐτὸ εἶναι ἐξαίρεσιν κι' ἀνῆκει πιά στὴν ἱστορία.

*
* *

Αὐτὰ γιὰ τὴν ὥρα, ἔχουμε νὰ ποῦμε.

Καὶ νομίζουμε πὼς Ἐκεῖνοι ποῦ εἶναι ἐνδεδειγμένοι νὰ ἠγνηθοῦν σ' ἓνα τέτοιο ἐκπολιτιστικὸ ἔργο, πρέπει ν' ἀφήσουν τὴ παθητικὴ στάσιν καὶ τὴ μοιρολατρεία καὶ ν' ἀρχίσουν, ἀφου σκεφτοῦν σοβαρὰ τὸ ζήτημα, σύντονες καὶ ἀποτελεσματικὲς ἐνέργειες. Κι' ἡ ἐργασία αὐτὴ θά ναι μιὰ ἀπὸ τὴν ἀπόδειξιν τῆς φιλομουσίας καὶ τῆς προόδου τῆς μουσικῆς στὴ Σάμον, γιὰ τὴν ὁποία γίνεται λόγος καὶ στὸ Δελτίο (1919—1924) τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ὁδείου.»

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ

Σ' ἓ μιὰ μικρὴ πολιτεία, στὶς μαῦρες μέρες μεγάλου πολέμου, ζοῦσε ἓνας χριστιανός, ὁ Μαστρογεώργης, μὲ δυὸ παιδάκια του· τὸ ἓνα τεσσάρων καὶ τ' ἄλλο ἕξην χρόνων. Ἡ γυναίκα του εἶχε πεθάνει στὴν τελευταία τῆς γέννα, κι' αὐτὸς μὴ ἔχοντας κανένα συγγενῆ στὴν πόλιν ἐκείνη, ἀναγκάζονταν νὰ περιποιῆται μόνος του τὰ παιδιὰ του ὅπως μπορούσε καλῆτερα.

Δούλευε ἀπ' τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ καὶ τὸ λίγο μεροκάματο ποῦ παίρνε τὸ ζῶδιαζε γιὰ συντήρησιν τῆς φαμίλιας του. Μεροδοῦλι, μεροφάγι· καὶ δὲν περισσεύε τίποτα νὰ βάζει στὴν πάντα, γιὰ μιὰ ἀνάγκη ἢ γιὰ μιὰ κακιὰ ὥρα.

Στοὺς ἀνθρώπους ποῦ δουλεύουν σκυλίσια, κάνει πολὺν κόπον νὰ λογαριάζουνε τί θὰ γίνῃ πιὸ ὕστερα, πρὸ πάντων ἅμα τὰ πράγματα δὲν εἶνε καὶ τόσο ξάστερα. Κι' ὁ Μαστρογεώργης, ποῦ ζοῦσε γιὰ νὰ δουλεύει καὶ νὰ φτωχοτρῶει δὲν μπορούσε, μήτε ἤθελε, νὰ σκέφτεται σοβαρὰ γιὰ τὸ μέλλον τὸ δικό του καὶ τῶν παιδιῶν του. Μὰ κι' ἡ πείρα τοῦ μαθε, στὴ βασανισμένη ζωὴ του, πὼς ὅσα μελετᾷ κανεὶς βγαίνουν ὄλα ἀνάποδα καὶ πὼς ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἓνα μπαίγνιο στὰ χέρια τῆς μοίρας του ποῦ καμμιά δύναμη στὸν κόσμον δὲν εἶνε σὲ θέση νὰ τῆς ἀλλάξει οὔτε τὴν πιὸ μικρὴ τῆς ἀπόφασιν.

Ὁ πόλεμος ξακολουθοῦσε.

Τὸ κράτος χρειάστηκε κι' ἄλλο στρατό, γιὰ τὸ ὅσον εἶχε μαζέψει ὡς τώρα κόντευε νὰ τὸν ζωδιάσει—τόσα καὶ τόσα καλά κι' ὁμορφα παληκάρια—καὶ κάλεσε τὶς πιὸ μεγάλες ἡλικίες.

Μέσα σ' αὐτὲς εἶταν κι' ὁ Μαστρογεώργης.

Δέχτηκε τὸ χτύπημα τῆς μοίρας τους καρτερικὰ λέγοντας σ' ἄλλους φίλους του ποῦ γκρίνιαζαν·

«Ἡ ζωὴ εἶνε ἓνο μεγάλο καὶ δυνατὸ ποτάμι ποῦ σέρνει τοὺς ἀνθρώπους· ἀκόλουθα τὸ ρέμμα του ὡς πού νᾶθρεις ἀρογογιαλιὰ ἡμερῆ καὶ μὴ δοκιμάξεις νὰ πᾶς κόντρα γιὰ τὴ θάτσαμιστείς σὲ καμμιά βραχοτοπιά.»

Παρουσιάστηκε, ὁ Μαστρογεώργης, ἀπ' τοὺς πρώτους.

Τὸν ἐντυσαν· κι' ἓνα χαρῶμενο ἀνοιξιότικο πρωὶ μπαρκάρισε μ' ἄλλους πολλοὺς σὲ κάποιο μεγάλο σταχτὶ βαπόρι καὶ φύγανε. . .

Τὰ δυὸ παιδιὰ τ' ἄφησε σὲ μιὰ γειτόνισσά του καὶ δίνοντάς της ὅσα λε-

φτά είχε, υποσχέθηκε πώς θα στείλει κι' άλλα από κεί που πήγαινε' μόνο να τὰ κοιτάζει καλά τὰ καημένα τ' ἄρφανά.

Ἡ γυναῖκα αὐτὴ περιποιήθηκε τὰ μικρὰ κάμποσον καιρὸ—ὅπως θὰ τὰ φρόντιζε καὶ κάθε ἄλλος ἀδιάρροτος ξένος—μὰ βλέποντας ὕστερα πὼς ὁ Μαστρογεώργης δὲν ἔδωσε χαμπάρι μὴδε ἔστειλε λεφτά, τοὺς ἔκοψε τὸ φαί καὶ τὰστέλνε νὰ ζητιανεύουν. Στὸ τέλος, ἐπεδὴ ψείρισαν κιόλα, τοὺς ἔστρωσε κάτι κουρέλια σ' ἕνα παλιὸ κοττέτσι πού εἶχε στὴν αὐλή της καὶ τὰβαζε νὰ κοιμοῦνται ἐκεῖ.

Τὰ παιδάκια, ἄμαθα, δυσκολεύουνταν στὴν ἀρχὴ νὰ ζητιανέψουν μόνα τους καὶ κάνοντας παρέα μὲ ἄλλα πιὸ ξεβγαλμένα, πού βρίσκονταν στὴν ἴδια κατάσταση, γυρίζανε σπίτια, καφενεῖα κι' ἐστιατόρια καὶ μάζευαν ὅτι τοὺς δίνανε, λεφτὰ ἢ φαγώσιμα.

Τὰ μικρὰ συνειθίζουσε γρήγορα.

Ἔτσι καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ παιδάκια ἐγκληματίστηκαν σύντομα στὴν καινούργια τους ζωὴ καὶ κατάντησαν σὰν τίς πολλές μάγκες πού λυμάνωνταν τὴν πολιτεία ἐκείνη.

Καὶ σὰ νᾶτανε ἀπὸ γεννησημιὸ τους σ' αὐτὰ τὰ χάλια, θαύμαζαν καὶ σέβονταν—μ' ἕνα ἀλλόκοτο σεβασμὸ—τοὺς κυρίους, μὲ τὰ καλά ρούχα, τίς γυναῖκες μὲ τὰ παρδαλὰ φορέματα καὶ τὰ παιδάκια τους πού εἶχαν ἄσπρο πρόσωπο, καθαρὲς ρουπίτσες καὶ ὁμορφα παπούτσια, χωρὶς νὰ τὰ νοιάζει τὰ ἄθλια πὼς δὲν εἶχαν κι' αὐτὰ, ὄχι πιὰ ρούχα καὶ παιχνίδια, μὰ οὔτε κουρέλια νὰ σκεπαστοῦνε. Στὸ μυαλουδάκι τους δὲν μπόρουσαν νὰ γεννηθοῦν τέτοιες ἐξωφρενικὲς ἀξιώσεις γιὰ καλὰ ρούχα, γιαλιστὰ παπούτσια, καπελλάκια μὲ κορδελίτσες χρωματιστές, ἐλκυστικὰ παιχνίδια. Γι' αὐτοὺς τὸ πιὸ μεγάλο ἀπόκτημα πού θὰ τοὺς ἔκανε νὰ χαροῦνε ὀλόκληρη μέρα, εἴτανε μιά καρπούζι-φλούδα πού νᾶχει ἀκόμα λίγο καρπούζι, κολλημένον πάνω της, δῶρο τοῦ σπλαχνικοῦ χουβαρντὰ πλούσιου στὸν ἀπόκληρο τῆς μοίρας.

—Θυμᾶσαι Κώστα, τὸν πατέρα; Εἶπε μιά μέρα ὁ Σπύρος βλέποντας ἕνα μεγάλο βαπόρι, μὲ στρατό. Θυμᾶσαι πὼς εἴταν σὰν ἔβαλε κείνα τὰ ρούχα πού'χαν ἕνα χρῶμα ἴδιο μὲ χῶμα ξερό;

—Ναί! Τώρα θᾶχει τουφεκὶ καὶ σπαθί. Ἐσὺ θυμᾶσαι πούφυγε μ' ἕνα τέτοιο μεγάλο βαπόρι;

—Μοῦπε πὼς ἄμα γυρίσει θὰ μοῦ φέρει ἕνα σπαθί!

—Καὶ μένα μοῦπε πὼς ἄμα γυρίσει θὰ μοῦ φέρει ἕνα τουφεκί!

Ἄ! τί καλὰ ἄμα θὰ γυρίσει.

—Δὲν πεινᾶς; Νὰ ἕνας μεγάλος κύριος, μὲ ρούχα πίστα μαῦρα καὶ

γιαλιστὰ παπούτσια. Γύρεψέ του.

—Πόσα;

—Γύρεψε πολλά!

Ὁ μεγάλος κύριος ρώτησε τί θὰ τὰ κάνει τὰ πολλὰ λεφτά.

—Νὰ πάρω λίγο ψωμάκι, νὰ φᾶμε, εἶπεν ὁ Κώστας, σ' ἕναν κλαψιά-ρικο τόνο πού ἡ μικρὴ του πείρα τοῦμαθε πὼς φέρνει καλὰ ἀποτελέσματα.

Ὁ κύριος ἔψαζε τίς τσέπες του κι' ἐπειδὴ δὲν ἦρε δεκάρες.

—Ἄντε πήγαινε, λέει, σήμερα δὲν τρῶνε' κι' ἔφυγε βιαστικά, κουνώντας μὲ χάρη τὸ κορμί του.

—Σπύρο, μοῦπε πὼς σήμερα δὲν τρῶνε, ἀνάγγειλε ὁ Κώστας γυρίζοντας στὸν ἀδερφό του.

—Ψέματα σοῦπε' ἐγὼ θὰ πάω σὲ κείνον ἐκεῖ, μὲ τ' ἄσχημα ρούχα, νὰ ρωτήσω. Θὰ τοῦ πῶ· θεῖο ἀλήθεια λέει αὐτὸς ὁ κύριος πὼς δὲν τρῶνε σήμερα; Κι' ἂν ὁ μεγάλος κύριος μᾶς ψεμάτιψε, ἄμα γυρίσει ὁ μπαμπᾶς καὶ μοῦ φέρει τὸ σπαθί, θὰ τὸν σκοτώσω.

Ὁ φτωχὸς νοιώθει τὸν καημὸ τῆς φτώχειας. Κι' ὁ ἄνθρωπος μὲ τὰ ἄσχημα ρούχα ἔβγαλε ἀπ' τὴν τσέπη του μερικὰ λεφτά· ὕστερα ἔκανε ἔρανο ἀπὸ δύο τρεῖς γνωστούς του καὶ τᾶδωσε στὸ Σπύρο:

—Ἄντε, λοιπόν, νὰ πάρετε λίγο φαί νὰ φᾶτε, κακομοίρηδες.

Πῆραν τὰ χρήματα καὶ πήγανε σ' ἑνὸς φουρνάρη, πού εἶχε μαζὺ καὶ μπακάλικο. Τοῦ τᾶδωσαν ὄλα. Κείνος τοὺς ἔκοψε ἕνα κομάτι ψωμί κι' ἔβαλε στὸ χέρι τοῦ καθενοῦς ἀπὸ λίγες ἐλιές.

—Μπρός, δρόμο τώρα· φώναξε.

Καὶ τὰ παιδάκια φύγανε τρεχᾶτα, φοβισμένα καὶ χαρούμενα.

Ὁ πόλεμος ξακολουθοῦσε.

Κύλησε ἕνας χρόνος κι' ὁ Μαστρογεώργης δὲ γύρισε ἀκόμη.

Κάποιοι λέγανε πὼς σκωτώθηκε ἀπὸ μπόμπα ἀεροπλάνου.

Μὰ τὰ παιδιὰ του δὲ μάθανε τίποτα. Ποιὸς ἐνδιεφέρουνταν γιὰ νὰ τοὺς τὸ πει. Κι' ἂν τὸ μάθαιναν τί ὄφελος.

Ἦρθε τὸ φθινόπωρο μὲ τίς γλυκειὲς μελλοθάνατες μέρες του, τίς ἀγαπημένες, σὰν τὰ καχεκτικὰ ἀδύναμα παιδάκια.

Ἐνα ριγηλὸ βράδυ πού φυσοῦσε δυνατὸς ἀγέρας καὶ σήκωνε τόση σκόνη πού οἱ ἀραιοὶ διαβάτες τοῦ δρόμου δὲν μπόρουσαν νὰ διακρίνουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ὁ Σπύρος μὲ τὸν Κώστα κοιτάζαν ἀπ' τὰ φωτισμένα παράθυρα κάποιου ἐστιατορίου, τὸν κόσμον πού ἔτρωγε ὠραία φαγητά.

Οἱ πόρτες εἴτανε κλειστές.

Τὰ δυὸ παιδάκια μὴ ἔχοντας ἐλπίδα νὰ τοὺς δώσουν τίποτα νὰ φᾶνε

ἄρχισαν τὸν κυνηγητό, παίζοντας μέσα στὴν ἀποτυφλωτικὴ σκόνη.

Ἡ σειρήνα αὐτοκινήτου ἀκούστηκε ἀπὸ μακριά.

Τὰ παιδάκια ξακολουθοῦσαν νὰ κυνηγιοῦνται.

Ἐάφνου δυνατὸς ἀγέρας φύσηξε, ἕνα ἰσχυρὸ φῶς ἄστραψε μέσα στὴ σκόνη καὶ τὸ αὐτοκίνητο πέρασε σὰ σίφουνας.

Κάτι χάχανα γυναικεῖα ἀκούστηκαν ἀνακατωμένο μὲ χοντρές ἀντρίκιες φωνές κι' ὕστερα μιὰ στριγγιὰ κραυγὴ ἀπελιψιαῖς.

Ὅλα αὐτὰ γίνηκαν μέσα σὲ δυὸ δευτερόλεπτα. Τὸ αὐτοκίνητο ἔδειξε τὸ κόκκινο φαναράκι του καὶ χάθηκε.

— Σπῦρο, Σπῦρο, γιὰ δὲς τί βρῆκα !

Καμμιά ἀπάντηση.

Σπῦρο... ποῦ εἶσαι ; Σπῦρο...

Ἡ σκόνη ξεδιάλιε λίγο κι' ὁ Κώστας βρέθηκε μπρὸς σὲ μιὰ ἄμορφη μᾶζα.

Γνώρισε τ' ἀδερφάκι του κι' ἄρχισε τὰ κλάμματα.

Στὸ θρόνο του ἀπάντησε μόνον ἕνα δυνατὸ σφύριγμα παγεροῦ ἀγέρα, ποὺ σήκωσε καινούργια σύγνεφα λαμπερῆς σκόνης.

Γ. ΛΟΓΗΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ

Γράψαμε στὸ περασμένο φύλλο πὼς ὅποιος προσέξει στὸ λ)σμὸ τῆς Μηνιαίας, θὰ βγάλει θλιβερὰ συμπεράσματα. Σήμερα ποὺ τὸν δημοσιεύουμε ἄς κρίνουν οἱ ἀναγνώστες.

* Ἄν ἔλειπαν οἱ δωρεές ἔχχαμε ζημιὰ δρχ. 1.437.20. Χωρὶς νὰ προσθέσουμε τὴν ἐργασία πολλῶν νέων, ποὺ ἂν ἔλειπε κι' ἀναγκαζοῦμασταν νάχομε ἐμισθο προσωπικό, δὲν ξέρομε ποὺ θὰ φτάναμε. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ χαρτί καὶ τὰ ἐκτυπωτικά, πολὺ λίγα λεπτὰ πῆγαν σὲ μικροξόδα.

Φέτος ἐλπίζομε νὰ πᾶμε καλύτερα, ἂν διατηρηθοῦν οἱ περσοὶ συνδρομηταὶ κι' ἂν φροντίσουν νὰ ἐγγράφουν κι' ἄλλους. Μερικοὶ ἀντιπρόσωποι στὰ χωριά μας ὅπως οἱ κ. κ. Μαν. Βοηκλῆς, Ζήνων Δημητριάδης, Γεώργιος Θέμελης, Λουκιανὸς Βαφειάδης καὶ ὁ κ. Κώστας Σπύρου στὴν Πάρο, ἔδειξαν ζήλο ἐξαιρετικὸ καὶ δὲν μπορούμε παρὰ νὰ τοὺς εὐχαριστήσομε μ' ὅλη μας τὴ θερμὴ γιὰ τὴν εὐγενική τους ἐργασία ποὺ φανερώνει τὰ καλλιτεχνικά καὶ φιλόμουσα αἰσθημάτων τους καὶ τὴν ἀγάπη τους γιὰ τίς κοινωφελεῖς προσπάθειες τοῦ Ὀμίλου μας.

Δὲν μπορούμε ὅμως νὰ μὴν ἐκφράσομε τὴ λύπη μας γιὰ τὴν ἀδιαφορία ποὺ δείξαν οἱ Σαμιῶτες τοῦ ἐξωτερικοῦ. Δὲν παραβάλλεται βέβαια τὸ περιοδικὸ μας οὔτε στὴν ἐμφάνιση οὔτε στὴν ποικιλία τῆς ὕλης μὲ τὰ εὐρωπαϊκὰ περιοδικά. Μά, κι' ἂν ἀφίσουμε τὸ σκοπὸ τῆς Ἐπιθεώρησης, θάπρεπε νὰ γοαφοῦν συνδρομηταῖδες οἱ ἐξωτερικοὶ Σαμιῶτες, μόνον καὶ μόνον γιὰτὶ βγάζει στὸν τόπο τους.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

(Γραφεῖα δίπλα στὸ Γυμνάσιο)

Συνδρομὴ γιὰ ἓνα χρόνον, προπληρωτέα.

Ἑσωτερικοῦ Δραχ. 30

Ἀμερικῆς Δολλ. 2

Ἀγγλίας Σελν. 10

Γιὰ τὰλλα Κράτη Φρ. 20

Οἱ συνδρομῆς ἀρχίζουν Τούλιον καὶ Ἰανουάριον.

Γιὰ πληροφορίες καὶ συνδρομὰς ἀπευθύνεστε: «Φιλοτεχνικὸν Ὀμιλὸν Νέων».

Σχῆμα—Βιβλίον—Ἑλλάς

Γιὰ ζητήματα συνταξέως «Μηνιαίαν Ἐπιθεώρησιν»

Ὅσοι συνδρομηταὶ ἀλλάζουν διεύθυνση νὰ μὴ το δηλώνουν.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

ΤΟΥ «ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ὈΜΙΛΟΥ ΝΕΩΝ»,

Καραθανάσης Μήτσος, Νικολαρεῖζης Κώστας, Σβορώνος Μιχαὴς
Σύμβουλοι—Σβορώνου Οὐρανία, Ἀντιπρόεδρος—Συμμεριουίδης Γεώργιος,
Γραμματεὺς—Στεφάνιδης Θέμος, Πρωεδρος—Στεφάνου Κώστας, Τα-
μίας—Συννεφιδῆ Ἀῦρα, Σωματείου Ἠλάτων Σύμβουλοι.

Εἰσπράξεις καὶ πληρωμὰς ἐνεργεῖ ὁ ταμειῶν Σύμβουλος κ. Κώστας
Νικολαρεῖζης.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ

ΚΑΡΑΘΑΣΙ Λουκ. Βαφειάδης. ΜΥΤΙΑΗΝΟΙ Μανουὴλ Βονκλῆς.
ΤΗΓΑΝΙ Ζήνων Δημητριάδης. ΒΟΥΡΑΙΩΤΕΣ Γεωργ. Σβερικίδης.
ΠΑΓΩΝΔΑΣ Ποθ. Δεκάτης. ΚΕΡΚΥΡΑ Εὐάγγ. Κατεθαίνης.
ΜΥΤΙΑΗΝΗ Μαρία Καραϊσκάκη. ΠΟΡΟΣ Κωνστ. Καφετζιδάκης.

= ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ =

κ. κ. Ν Βλιάμον, Δ. Χατζόπουλον, Μιχ. Χατζόκον, Σπυρ. Σεῖρολῆν,
Ἰωάνν. Πουλάκον, Χριστ. Γεωργιάδον, Κωνστ. Ἀνεζίνην, Πυθαγ.
Χ' Μανωλάκην, Κωνστ. Σαμπολαδῶν, Κάρολον Γκολδστάϊν, Ἰωαν.
Καπνιάν, Γεώργ. Σούτον, Στυλ. Παπαδάμ, Γεώργ. Στυλιανού, Καν
Μαίρην Θεοχαρίδον, Οἰχογένειαν Π. Δουκάκη, δ)δα Ἀῦραν Συννεφιδῆ,
κ. κ. Χριστ. Καραθανάδην, Ζήσιμον Θεμελυν, Δημ. Μάλυν, Νικ.
Καρπούδην, Δημ. Δημητρίλιαν, Ἀλκιβ. Σπυριδόν, Ἐμμ. Βαδμα-
νώλην, Σταύρον Θεριανόν, Κωνστ. Κονταράτον, Νιόνιον Ἀνεζίνην,
δ)δα Φώτω Ἀγαπητού, Ἐνταῦθα—κ. Χριστ. Κουμνιώτην, Θεσ)νίκην—
κ. Συμεὸν Θαλασσινόν, Ἄγιον Κήρυκον.

Δάβαμε τίς συνδρομὰς σας καὶ εὐχαριστοῦμε, γιατί σπεύσατε νὰ ἐνισχύσεται
τὸ εὐγενικὸ ἔργον τοῦ Ὀμιλοῦ μας μετ' τὴν ἐγκαίρην πληρωμὴ τῆς συνδρομῆς.

Τζῶν Περιοδικῶν, Ἐδώ. Εἶναι ἀλήθεια πὺς φανήκαμε καὶ φαινούμαστε
πολὺ συγκαταβατικοὶ σὲ μερικὰ ἔργα πὺς δημοσιέψαμε στὸ φύλλον μας μετ' τὸ νὰ
θέλουμε νὰ ἐνισχύσουμε τοὺς πρωτόγαλτους.

Μὰ ἡ ἀνεκτικότης ἔχει ὅρια. Ἡ συνεργασία σας «Γραμμὲς γιὰ τὸν ποιητὴ
Ρούτουλα» ἀπορρίπτεται. Ἐχει καὶ ἀρκετὰ ὀρθογραφικὰ λάθη. Ὁ τίτλος τῆς
ὁμοῦ εἶνε κατάλληλος καὶ σύμφωνος μετ' τὸ θέμα. Δὲ θάγραφε, βέβαια, σοβαρὰ
κχνεῖς: «Γραμμὲς γιὰ τὸν ποιητὴ Παλαμᾶ».